

SÖDERTÄLJE KOMMUN Kommunstyrelsen	
2014 -10- 09	
Dnr	Rnr

1(2)
KS2014/031

2014-10-07

Tjänsteskrivelse

Dnr
KS 14/136

Kontor
Kommunstyrelsens kontor

Handläggare
Olar Skinnars
08-550 219 96
olar.skinnars@sodertalje.se

Kommunstyrelsen

Remiss – Översyn av Mälardalsrådets utskott

Sammanfattning av ärendet

Mälardalsrådet har beslutat se över organisationen av rådets fyra utskott och har lämnat ett förslag för remissbehandling. Indelningen i utskott har funnits under lång tid och frågan ställs om denna organisationsform fortfarande motsvarar Mälardalsrådets uppdrag och verksamhet. Södertälje kommun är inbjuden att svara på remissen och remissvaren ska vara Mälardalsrådet tillhanda senast den 31 oktober 2014.

Förvaltningen föreslår en organisation av utskotten som i princip är en kombination av remissens alternativ "Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag" och "Sammanslagning av utskott". I förslaget ingår också en förstärkt möjlighet att motionera för utskotten och medlemskommunerna. Avsikten är dels att få ett tydligare uppdrag för utskotten och därigenom för ledamöterna, dels att säkra den demokratiska förankringen om medlemmarnas möjlighet till delaktighet och inflytande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse	Remiss – Översyn av Mälardalsrådets utskott, 7 oktober 2014.
Remissyttrande	Översyn av Mälardalsrådets utskott.
Rapport	Remiss – Översyn av Mälardalsrådets utskott, 7 oktober 2014.
Remiss	Översyn av Mälardalsrådets utskott, 7 april 2014.

Ärendet

De Södertäljepolitiker med funktioner i Mälardalsrådet som har lämnat synpunkter på remissen betonar värdet av Mälardalsrådet. Samtidigt framhåller de behovet av en förnyelse av rådets utskotts arbetsformer. Förvaltningen delar den uppfattningen.

Sammanslagning av utskott medger en koncentration av medlemsorganisationernas arbete med Mälardalsrådets frågor. Antalet mötesplatser minskar och frågor med starka beröringspunkter för flera sakområden får en gemensam arena.

Reducerar man antalet ledamöter i utskotten kommer inte alla medlemskommuner kunna beredas plats. För att möjliggöra att alla kommuner kan medverka i arbetet och påverka resultaten föreslår förvaltningen att medlemskommunerna använder etablerade kommungruppsvisa samverkansorganisationer för en demokratisk förankring. De kommungruppsvisa samverkansorganisationerna ordnar arenor för samverkan mellan kommuner med, och de som saknar, representanter i utskotten.

Arbetet i arenorna öppnar för en fördjupning i villkor och konsekvenser för ett mer begränsat geografiskt område. Det, tillsammans med utskottens bredare representation av sakkunskap inom de frågor som bearbetas, bör ge ett bättre underlag för beslut i området och hela Stockholm-Mälardalsområdet.

Förvaltningen föreslår slutligen en förstärkt möjlighet att motionera för utskotten och medlemskommunerna. En betoning av underifrån-upp perspektivet inom organisationen.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Förvaltningens förslag till utveckling av Mälardalsrådets utskott innebär snarast en minskad kostnad för Södertälje kommun. Medlemsavgiften till Mälardalsrådet påverkas inte av förslaget. Antalet utskott och ledamöter minskas, vilket bör innebära en minskad kostnad för resor och konferenser.

Kommunförvaltningens förslag till kommunstyrelsen

1. Kommunstyrelsen antar förvaltningens förslag Remissyttrande - Översyn av Mälardalsrådets utskott.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Martin Andreae
Stadsdirektör

Beslutet expedieras till:

Mälardalsrådet

Akten

Remissyttrande

Mälardalsrådet
Stockholm

Översyn av Mälardalsrådets utskott

Mälardalsrådet lämnade 7 april 2014 ett underlag Översyn av Mälardalsrådets utskott på remiss för yttrande. Södertälje kommun lämnar här sina synpunkter.

Allmänt

Mälardalsrådet är en mycket viktig mötesplats genom att en regionbildning som Västra Götaland saknas i vårt område. Ansvaret för genomförande av åtgärder och projekt ligger inom respektive politiska organisations kompetensområde, men har ofta betydelse för andras område. Lösningar måste sökas i samförstånd mellan de berörda kommunerna och länsorganisationerna. I avsaknad av regionsbildning är Mälardalsrådet den enda arenan för övergripande frågor som organiserar alla kommuner och landsting inom området.

Sammanfattning

Södertälje kommun föreslår en organisation av utskotten som i princip är en kombination av remissens alternativ "Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag" och "Sammanslagning av utskott". Avsikten är dels att få ett tydligare uppdrag för utskotten och därigenom för ledamöterna, dels att säkra den demokratiska förankringen om medlemmarnas möjlighet till delaktighet och inflytande.

Reducerar man antalet ledamöter i utskotten kommer inte alla medlemskommuner kunna beredas plats. För att möjliggöra att alla kommuner kan medverka i arbetet och påverka resultaten föreslår förvaltningen att medlemskommunerna använder etablerade kommungruppsvisa samverkansorganisationer för en demokratisk förankring. Funktionen blir att dels utse kommunrepresentanter i utskotten, dels genomföra beredningsmöten där kommungruppens utskottsledamöter är föredragande i aktuella frågor inom Mälardalsrådet.

Sammanslagning av utskott medger en koncentration av medlemsorganisationernas arbete med Mälardalsrådets frågor. Antalet mötesplatser minskar och frågor som berör flera sakområden med starka beröringspunkter får en gemensam arena. Arbetet i de kommungruppsvisa samverkansorganisationerna öppnar för en fördjupning i villkor och konsekvenser för ett mer begränsat geografiskt område, som kan ge ett bättre underlag för området och hela Stockholm-Mälardalsområdet.

Södertälje kommun föreslår slutligen en förstärkt möjlighet att motionera för utskotten och medlemskommunerna och -landstingen. En betoning av underifrån-upp perspektivet inom organisationen.

Utskottens syfte och arbetsformer

Södertälje kommun bedömer att utskotten måste ges tydligare uppdrag. Dels direkt från styrelsen men också att vara permanenta remissinstanser till Mälardalsrådets processer. Utskotten bör också ha möjlighet att ge förslag till styrelsen om företeelser som rådet kan behandla. Utskottet ska sedan ha ett reellt inflytande på frågans beredning.

Den nuvarande möjligheten för utskotten att få särskilda uppdrag av styrelsen behålls. De har inte varit frekventa, men borde ges i större utsträckning för att utskotten ska få en tydligare funktion.

Inom Mälardalsrådet har man organiserat processer som arbetar med väldefinierade frågor, för att stärka beredningen av rådets arbete.

Näringslivs- och FoU-utskottet utgör idag referensgrupp för processen Stjärnbildning. Utskottet har diskuterat att bli en mer aktiv referensgrupp, anta en roll som bollplank istället för att agera förankringsstation (exempelvis i mötet 13 februari 2014).

Det bör ses som en allmän uppfattning att utskotten ska bli mer aktiva och kunna påverka frågornas behandling.

Ursprungligen utgjorde Planerings- och trafikutskottet ansvarig berednings- och genomförandeinstans för processen En bättre sits. Numera är myndigheterna inom ”En bättre sits” beredande. Det reducerar utskottets roll till att vara informationsmottagare från En bättre sits. I remisshandlingen diskuteras, också för detta förhållande, en eventuell annan ordning.

Södertälje kommun bedömer dock att ett utskott inte kan vara ett genomförandeorgan, på grund av den kommunala kompetensen och självbestämmande.

Utskotten bör ha uppgiften att vara uttalade remissorgan till processerna. Samt till övriga frågor som behandlas av Mälardalsrådet.

Representationen

Södertälje kommun föreslår att antalet ledamöter i utskotten minskas till 25, i linje med remisshandlingens alternativ ”Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag”. Fördelningen av ledamöter kan göras utifrån länens befolkningsstorlek och antalet kommuner som är medlemmar från de olika länen.

Utskottens viktiga demokratiska funktion som en bred mötesplats måste säkerställas. För att alla medlemskommuner och -landsting ska ges möjlighet till medverkan och inflytande bör det finnas en samverkansorganisation för medlemsorganisationerna inom varje län. I första hand bör man se om det finns etablerade samarbeten som kan användas som organisatör.

Förslaget ovan om att ge utskotten och medlemmarna en möjlighet att motionera till styrelsen, som tillägg till möjligheten att motionera till Rådet, är också en förstärkning av den demokratiska funktionen.

Utskottens antal

Södertälje kommun föreslår en sammanslagning av utskotten, i enlighet med remisshandlingens alternativ ”Sammanslagning av utskott”, till ett Miljö-, planerings- och trafikutskott och ett Näringslivs-, FoU- och kulturutskott.

Det grundläggande skälet är förhållandet att när olika fackområden samverkar blir frågor mer allsidigt belysta och resultatet får en högre kvalitet. Ett sekundärt skäl är att det engagemang som visas från medlemsorganisationerna, vilket får ett uttryck i närvaron på utskottsmötena, kan koncentreras till färre utskott med färre ledamöter.

Med sammanslagna utskott är det viktigt att de specifika frågorna inom de olika sakområdena ges ett eget utrymme i utskottens överläggningar.

I Kulturutskottet har diskuterats ett samarbete med flera utskott. Med hänvisning till de många jobb som skapas inom kultursektorn, diskuterades frågan om ett gemensamt möte med Näringslivs- och FoU-utskottet. (22 november 2013).

Diskussionen kan ses som ett stöd för Södertälje kommuns förslag.

Information och administration

Södertälje kommun föreslår att Mälardalsrådets kansli bör ta en större roll för utskottens planering, samordning och administration. Med kommunens förslag minskar både antalet utskott (från 4 till 2) och antalet ledamöter i utskotten (från totalt omkring 300 till 50 och därtill kanske 20 suppleanter).

Förslaget innebär också att ärendena i utskotten synkroniseras med de befintliga processerna på ett tydligt sätt. Det bör då vara möjligt att använda den kansliresurs som arbetar för processerna också för viss administration till de 2 utskotten.

Styrelsen måste också följa upp vad som görs i kommuner och landsting av det som behandlas i Mälardalsrådet. Med Södertälje kommuns förslag om tätare knytning mellan processerna och utskotten blir det än viktigare med uppföljning.

Rapport | 2014-10-07

Remiss - Översyn av Mälardalsrådets utskott

Dnr KS 14/136.

Olar Skinnars
Utredare
Enheten för utredning och hållbarhet
Telefon (direkt): 08-523 019 96
E-post: olar.skinnars@sodertalje.se

Innehållsförteckning

1.	Bakgrund.....	3
2.	Metod.....	3
3.	Sammanfattning och förslag.....	3
4.	Synpunkter från representanter i Mälardalsrådet.....	8
	Mälardalsrådet funktion.....	8
	Mälardalsrådets administration och information.....	9
	Arbetsformerna i utskotten.....	10
	Centerpartiets Mälardalsgrupp.....	11
	Mälardalsrådet och Södertälje kommun.....	11
	Mälardalsrådets organisationsförslag.....	11
5.	Remissens frågeställningar och alternativ.....	12
	Nuläget.....	12
	Frågeställningar i remissen.....	13
	Utskottens funktion och organisation.....	13
	Medverkan och delaktighet.....	14
	Remissens förslag till organisation.....	14
	Dagens modell, bevarade fyra utskott.....	14
	Arbetsgrupper istället för utskott.....	14
	Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag.....	15
	Sammanslagning av utskott.....	15
6.	Ekonomi.....	15
7.	Representation och närvaro.....	15
	Råd och styrelse.....	16
	Utskotten.....	17
	Södertälje kommuns ledamöter i utskotten.....	18
8.	Information om Mälardalsrådet.....	19
	Mälardalsrådet.....	19
	Mälardalsrådets utskott.....	22
	Organisationsfrågor som diskuterats i utskotten.....	23
	Mälardalsrådets processer.....	23
	Kommunikation.....	24
	Medlemskap.....	25
9.	Tänkbar fördelning av utskottsledamöter.....	25

1. Bakgrund

Mälardalsrådets styrelse har beslutat se över organisationen av rådets fyra utskott. Mälardalsrådets medlemmar, de politiska partierna samt Mälardalsrådets utskott är inbjudna att svara på remissen. Remissen kom till Södertälje kommun 9 april 2014. Ärendet lämnades 7 maj 2014 till Ksk/Utredning och hållbarhet för beredning. Remissvaren ska vara Mälardalsrådet tillhanda senast den 31 oktober 2014. Mälardalsrådet har fyra utskott:

Miljöutskottet | Planerings- och Trafikutskottet | Näringslivs- och FoU-utskottet | Kulturutskottet

Indelningen i utskott har funnits under lång tid och frågan ställs i remissen om denna organisationsform fortfarande motsvarar Mälardalsrådets uppdrag och verksamhet.

Mälardalsrådet är ett operativt organ för samordning och utveckling. Det utgör en mötesplats för utveckling och för information. Översynen ska leda fram till att rådets funktioner effektiviseras. Utskottens uppdrag¹ är att vara:

mötesplatser för erfarenhetsutbyte | mötesplatser för kunskapspridning | forum för diskussion och debatt | styrelsens berednings- och genomförandeorgan för särskilda uppdrag

Remissens övergripande fråga är om utskottens verksamhet överensstämmer med Mälardalsrådets funktion att samordna och utveckla regionen inom målområdena:²

En sammanhållen region | En stark kunskapsregion | En miljösmärt region | En öppen och kreativ region

2. Metod

Utredningen har studerat den information som finns publicerad på Mälardalsrådets hemsida och relaterade sidor. Hemsidor för organisationer som Mälardalsrådet samarbetar med har också studerats mer översiktligt.

Mellan 12 och 26 augusti 2014 har samtal genomförts med 7 av de ledamöter som representerar Södertälje kommun i Mälardalsrådet, samt en ledamot svarade skriftligt 19 september. De representerar C, FP, M, MP, S och V. De är ledamöter i Kultur-, Miljö-, Planering- och trafikutskottet samt i Rådet.

Södertälje kommun har sammanlagt 18 platser i Mälardalsrådets olika organ, vilka besätts av 17 politiker från Södertälje. Samtliga ledamöter har bjudits in till samtal om Mälardalsrådets remiss och har påmint en gång. Merparten av dem som deltagit i samtalen är relativt aktiva i Mälardalsrådet. Merparten av dem som inte deltagit i samtalen är inte i samma omfattning aktiva.

3. Sammanfattning och förslag

Mälardalsrådet är en mycket viktig mötesplats genom att en regionbildning som Västra Götaland saknas i vårt område. Ansvaret för genomförande av åtgärder och projekt ligger inom respektive politiska organisations kompetensområde, men har ofta betydelse för andras område. Lösningar måste sökas i samförstånd mellan de berörda kommunerna och länsorganisationerna. I avsaknad

¹ Arbetsordningen moment 4:5, 3:e stycket.

² Inriktningsmål fastställda av rådsmötet 2013.

av regionsbildning är Mälardalsrådet den enda arenan för övergripande frågor som organiserar alla kommuner och landsting inom området.

Förvaltningen föreslår en organisation av utskotten som i princip är en kombination av remissens alternativ "Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag" och "Sammanslagning av utskott". Avsikten är dels att få ett tydligare uppdrag för utskotten och därigenom för ledamöterna, dels att säkra den demokratiska förankringen om medlemmarnas möjlighet till delaktighet och inflytande.

Reducerar man antalet ledamöter i utskotten kommer inte alla medlemskommuner kunna beredas plats. För att möjliggöra att alla kommuner kan medverka i arbetet och påverka resultaten föreslår förvaltningen att medlemskommunerna använder etablerade kommungruppsvisa samverkansorganisationer för en demokratisk förankring. Funktionen blir att dels utse kommunrepresentanter i utskotten, dels genomföra beredningsmöten där kommungruppens utskottsledamöter är föredragande i aktuella frågor inom Mälardalsrådet.

Sammanslagning av utskott medger en koncentration av medlemsorganisationernas arbete med Mälardalsrådets frågor. Antalet mötesplatser minskar och frågor som berör flera sakområden med starka beröringspunkter får en gemensam arena. Arbetet i de kommungruppsvisa samverkansorganisationerna öppnar för en fördjupning i villkor och konsekvenser för ett mer begränsat geografiskt område, som kan ge ett bättre underlag för området och hela Stockholm-Mälardalsområdet.

Förvaltningen föreslår slutligen att ge utskotten och medlemmarna en möjlighet att motionera till styrelsen, ett tillägg till möjligheten att motionera till Rådet, som en förstärkning av den demokratiska funktionen. En betoning av underifrån-upp perspektivet inom organisationen.

Utskottens syfte och arbetsformer

Utskottens funktion är dels att fungera som mötesplatser. Det är tveksamt om man kan bedöma att utskotten fungerar som mötesplatser. För det fåtal ledamöter som deltar (omkring 20 procent av ledamöterna, i huvudsak samma personer) är det en mötesplats, men inte för utskottet som helhet. Utskotten används inte heller som mottagare av uppdrag från styrelsen.

Utskotten ger en möjlighet för ledamöterna att hålla sig á-jour med situation och utveckling och det ger utrymme för diskussioner som kan leda fram till en samsyn. Men utskotten bör i större utsträckning få särskilda uppdrag av styrelsen för att utskotten ska få en tydligare funktion. De mer allmänt hållna inriktningsmål och teman för utskotten som styrelsen formulerar årligen fyller en uppgift och kan behållas, men kompletteras och konkretiseras. Utskotten bör få tydliga uppgifter som en del av beredningen av ärenden.

En brist är att utskottens diskussioner inte förs vidare inom Mälardalsrådet. Med de funktioner och kontakter som Mälardalsrådets styrelse har borde den kunna agera mer kraftfullt för de slutsatser som arbetas fram i utskotten. En vidare beredning inom Mälardalsrådet kan ge dem som ska genomföra en åtgärd ett genomtänkt och gemensamt underlag.

En diskussion är om utskotten skulle få mer operativa funktioner. Här är förvaltningens uppfattning att Mälardalsrådet inte kan ta över det kommunala självbestämmandet och därför kan de inte ges exekutiva uppdrag.

Förvaltningen föreslår

Utskotten måste ges tydligare uppdrag. Dels direkt från styrelsen men också att vara permanenta remissinstanser till Mälardalsrådets processer. Utskotten bör också ha möjlighet att ge förslag till styrelsen om företeelser som rådet kan behandla. Utskottet ska sedan ha ett reellt inflytande på frågans beredning.

Den nuvarande möjligheten för utskotten att få särskilda uppdrag av styrelsen behålls. De har inte varit frekventa, men borde ges i större utsträckning för att utskotten ska få en tydligare funktion.

Inom Mälardalsrådet har man organiserat processer som arbetar med väldefinierade frågor, för att stärka beredningen av rådets arbete.

Näringslivs- och FoU-utskottet utgör idag referensgrupp för processen Stjärnbildning. Utskottet har diskuterat att bli en mer aktiv referensgrupp, anta en roll som bollplank istället för att agera förankringsstation (exempelvis i mötet 13 februari 2014).

Det bör ses som en allmän uppfattning att utskotten ska bli mer aktiva och kunna påverka frågornas behandling.

Ursprungligen utgjorde Planerings- och trafikutskottet ansvarig berednings- och genomförandeinstans för processen En bättre sits. Numera är organisationerna inom En bättre sits beslutande. Det reducerar utskottets roll till att vara informationsmottagare från En bättre sits. I remisshandlingen diskuteras, också för detta förhållande, en eventuell annan ordning.

Förvaltningen bedömer dock att ett utskott inte kan vara ett genomförandeorgan, på grund av den kommunala kompetensen och självbestämmande.

Utskotten bör ha uppgiften att vara uttalade remissorgan till processerna. Samt till övriga frågor som behandlas av Mälardalsrådet.

Representationen

Den breda representationen som utskotten har i idag ger möjlighet att bryta idéer med stor bredd. Alla kommuner och landsting samt alla politiska partier kan känna att de har ett inflytande. Utskott med många ledamöter ger även små partier och kommuner möjlighet att vara delaktiga.

Den breda representationen tas inte tillvara i dagens utskottsorganisation. Den genomsnittliga närvaron, de fyra utskotten sammantagna, är bara tjugo procent av ledamöterna. I remisshandlingen anges dessutom att det i allmänhet är samma personer som deltar i utskottsmötena. Ser man bara till Södertälje så är det några av ledamöterna som deltar relativt frekvent, medan åter andra knappt deltagit alls i utskottens möten. Förvaltningen bedömer att det är rimligt att anpassa utskottens storlek till en nivå som bättre motsvarar den aktivitet som visats i utskottsarbetet.

Idag är fördelningen i utskotten 25 procent som representerar landstingen och 75 procent kommunerna. Med det om utgångspunkt, tillsammans med antalet medlemskommuner från landstingsområdena, kan man bilda utskott med 25 ledamöter. Med den tänkta sammansättningen får landstingen 6 platser (24 procent) och kommunerna 19 (74 procent).

Landstingen ges vardera 1 plats, medan Stockholms läns landsting ges 2. Stockholms läns kommuner ges 8 platser och Örebro läns 2. De övriga länens kommuner vardera 3. Fördelningen är

beräknad utifrån länens befolkningsstorlek och antalet kommuner som är medlemmar från de olika länen.

För att behålla den viktiga demokratiska funktionen som en bred representation ger, föreslår förvaltningen en samverkansorganisation för medlemsorganisationerna inom varje län, för Stockholm länsdelar. Funktionen blir att dels utse kommunrepresentanter i utskotten, dels genomföra beredningsmöten där kommungruppens utskottsledamöter är föredragande i aktuella frågor inom Mälardalsrådet. Det bör vara möjligt för medlemskommunerna att använda etablerade kommungruppsvisa samverkansorganisationer för denna funktion.

För att ytterligare stärka utskottens och medlemsorganisationernas ställning inom Mälardalsrådet bör det införas en förstärkt möjlighet att motionera för utskotten och medlemskommunerna och -landstingen.

Förvaltningen föreslår

Antalet ledamöter i utskotten minskas till 25, i linje med remisshandlingens alternativ ”Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag”. Fördelningen av ledamöter kan göras utifrån länens befolkningsstorlek och antalet kommuner som är medlemmar från de olika länen.

Utskottens viktiga demokratiska funktion som en bred mötesplats måste säkerställas. För att alla medlemskommuner och -landsting ska ges möjlighet till medverkan och inflytande bör en samverkansorganisation för medlemsorganisationerna inom varje län. I första hand bör man se om det finns etablerade samarbeten som kan användas som organisatör.

Förvaltningen föreslår också en förstärkning av den demokratiska funktionen genom att ge utskotten och medlemmarna en möjlighet att motionera till styrelsen som tillägg till möjligheten att motionera till Rådet. En betoning av underifrån-upp perspektivet inom organisationen.

Utskottens antal

Utvecklingsfrågor berör ofta fler än ett sakområde. Idag har Mälardalsrådet fyra utskott vars intresseområden kan sägas motsvara en klassisk förvaltningsorganisation i kommuner och landsting; planering- och trafik-, näringsliv-, miljö- samt kulturfrågor. En pågående process inom många politiska organisationer är att finna sätt att arbeta övergripande för att undvika ensidiga lösningar i organisationens ”stuprör”. Mot samma bakgrund finns det anledning att överväga en sammanslagning av Mälardalsrådets utskott.

Det finns starka kopplingar mellan den fysiska samhällsplaneringen och transportsystemet med miljö- och hållbarhetsfrågor. Idag diskuteras de kulturella och kreativa näringarnas betydelse inom näringslivet. Det kreativa momentets betydelse för en framgångsrik forskning betonas allt mer. Allmänt framhålls att där olika professioner samverkar blir frågor mer allsidigt belysta och resultatet får en högre kvalitet.

Inom vart och ett av de ingående sakområdena finns troligen frågor som är mer specifika för just det enskilda området. Det bör vara möjligt att få till stånd en mötesordning som medger att de frågorna också får ett utrymme i utskottets överläggningar.

I remisshandlingen diskuteras möjligheten att bilda andra alternativa organ som kan ersätta utskotten. Ett förslag är tillfälliga arbetsgrupper som styrelsen tillsätter. Ett annat att hålla ett antal

”forum” per år och ämnesområde. Fördelar med permanenta utskott är att arbetet får kontinuitet över tid och att utskotten är öppnare för mer allmän insyn, än vad arbeten som sker i tillfälliga grupper ger möjlighet till.

I remisshandlingen föreslås en sammanslagning av utskott, som förvaltningen ansluter sig till:

- Miljöutskottet med Planerings- och trafikutskottet
- Näringslivs- och FoU-utskottet med Kulturutskottet

Förvaltningen föreslår

En sammanslagning av utskotten, i enlighet med remisshandlingens alternativ ”Sammanslagning av utskott”, till ett Miljö-, planerings- och trafikutskott samt ett Näringslivs-, FoU- och kulturutskott.

Det grundläggande skälet är förhållandet att när olika fackområden samverkar blir frågor mer allsidigt belysta och resultatet får en högre kvalitet. Ett sekundärt skäl är att det engagemang som visas från medlemsorganisationerna, vilket får ett uttryck i närvaron på utskottsmötena, kan koncentreras till färre utskott med färre ledamöter.

Med sammanslagna utskott är det viktigt att de specifika frågorna inom de olika sakområdena ges ett eget utrymme i utskottens överläggningar.

I Kulturutskottet har diskuterats ett samarbete med flera utskott. Med hänvisning till de många jobb som skapas inom kultursektorn, diskuterades frågan om ett gemensamt möte med Näringslivs- och FoU-utskottet. (22 november 2013).

Diskussionen kan ses som ett stöd för förvaltningens förslag.

Information och administration

Utskotten sköter sig själva och saknar kansliresurs. Det förväntas att ordförandens kommun eller landsting ställer upp med den resursen. Den bristande administrationen bidrar bland annat till att man diskuterar samma frågor vid flera mötestillfällen. Mälardalsrådets processer har tjänstemannaberedning och därtill utsedda ansvariga för vardera processen i Mälardalsrådets kansli. Det kan inte ses som omöjligt att kansliets resurser också bidrar till administrationen av utskottens arbete, i någon utsträckning.

Det saknas kommunikation och återkoppling till utskottens yttranden. Det behövs insatser för att stärka dialogen mellan utskotten och styrelsen rörande särskilda uppdrag till utskotten. Det är också viktigt med en stärkt dialog även i frågor som inte är direkta uppdrag från styrelsen.

Organisationen måste ta vara på det resultat som arbetas fram i utskotten. Det är också viktigt att styrelsen följer upp vad som faktiskt görs i kommuner och landsting av det som föreslås och beslutas.

I Kulturutskottet har diskuterats det faktum att utskottet inte har någon beredningsgrupp eller ansvarig tjänsteman, vilket utgör ett stort hinder för arbetet. Ledamöterna har fått uppdraget att höra efter lokalt och regionalt om att få tjänstemannastöd för utskottets verksamhet. (7 mars 2012).

Diskussionen måste ses som ett starkt stöd för förvaltningens förslag.

Förvaltningen föreslår

Mälardalsrådets kansli bör ta en större roll för utskottens planering, samordning och administration. Med förvaltningens förslag minskar både antalet utskott (från 4 till 2) och antalet ledamöter i utskotten (från totalt omkring 300 till 50 och därtill kanske 20 suppleanter).

Förslaget innebär också att ärendena i utskotten synkroniseras med de befintliga processerna på ett tydligt sätt. Det bör då vara möjligt att använda den kansliresurs som arbetar för processerna också för viss administration till de 2 utskotten.

Styrelsen måste också följa upp vad som görs i kommuner och landsting av det som behandlas i Mälardalsrådet. Med förvaltningens förslag om tätare knytning mellan processerna och utskotten blir det än viktigare med uppföljning.

Återkoppling i Södertälje

Frågan om hur erfarenheterna från Mälardalsrådets arbete tas emot och bearbetas i Södertälje kommun är inte en fråga för remissvaret. Men samstämmiga synpunkter från de intervjuade ledamöterna i Mälardalsrådets olika organ gör att det ändå finns anledning att kommentera det här.

Inledningsvis bör återges ett par grundläggande synpunkter. Man ska inte undervärdera betydelsen av den kompetens som byggs upp hos politikerna, genom aktiviteten i Mälardalsrådet, för sina politiska funktioner i kommunen. Man gör ett bättre jobb i de politiska sammanhang där man är verksam. Nyttan och funktionen i utskotten är att få med sig starka signaler att ta med för fortsatt diskussion i den egna organisationen, från informationen och diskussionerna i utskotten.

En brist, som återkom i intervjuerna, är att Södertäljerepresentanterna inte träffas för att diskutera Mälardalsrådets arbete. Det finns ingen gemensam arena i kommunen för erfarenhetsutbyte. Ledamöterna representerar därigenom sitt eget parti, inte Södertälje kommun, och den återföring som förekommer sker inom partiet är inte heller det systematiskt. Mälardalsrådet har konstaterat i en studie att det generellt i kommuner och landsting saknas ett aktivt intresse från de centrala kommunorganisationerna och kommunalråden.

Man bör överväga, enligt de intervjuade ledamöterna, att kommunen några gånger per år samlar dem som har uppdrag inom ramen för Mälardalsrådet. I sådana möten kan man följa arbetet i Mälardalsrådet och samlas för ett gemensamt agerande för Södertäljes intressen. Man kan också tänka sig att tjänstemännen i kommunen involveras på något sätt. Politiker och tjänstemän får därigenom en gemensam plattform för arbetet. Det saknas också en administrativ resurs inom kommunen.

Förvaltningen ger inget förslag i denna fråga.

4. Synpunkter från representanter i Mälardalsrådet

Mälardalsrådet funktion

Alla som lämnat synpunkter bedömer att Mälardalsrådet fyller en funktion och ska finnas kvar. Rådet har betydelse för Södertälje kommun.

Mälardalsrådet har en viktig funktion för kontakter mellan kommuner och landsting i regionen för gemensamma, regionala frågor. Mälardalsrådet är ett nyttigt forum som informations- och samtalsarena. Det är viktigt med ett samarbete runt Mälaren. Ansvaret för genomförande av projekt ligger inom respektive politiska organisations kompetensområde, men har ofta implikationer på andras område. Lösningar måste sökas i samförstånd mellan de berörda kommunerna och länsorganisationerna. En regionbildning som Västra Götaland saknas i vårt område. I avsaknad av regionsbilning är Mälardalsrådet den enda arenan för övergripande frågor som organiserar alla kommuner och landsting inom området.

Utskotten har i huvudsak bra möten med informativa föredrag och ger en utbildning av ledamöterna. Man håller sig á-jour med situation och utveckling inom områdena. Utskotten har därigenom betydelse för politikernas funktion i kommunen, genom den kompetens som byggs upp av aktiviteten i Mälardalsrådet. Ledamöterna gör ett bättre jobb i de politiska sammanhang där de är verksamma. Utskotten ger också utrymme för diskussioner som kan leda fram till samsyn. Den ger dem som ska genomföra en åtgärd ett genomtänkt och gemensamt underlag. Utskotten innebär möjligheter att bilda och vidmakthålla nätverk. De ger också möjlighet att forma små informella grupper som kan agera i någon enskild fråga.

Mälardalsrådets administration och information

Alla som lämnat synpunkter ger som återkommande synpunkt att rutiner och administration bör förbättras inom Mälardalsrådet.

Det finns en tröghet i att bli formellt utsedd till ledamot, att informationen till nya ledamöter är bristfällig, att kallelser till möten kommer sent och att det saknas en egentlig uppdragsbeskrivning för uppdraget som ledamot i utskotten. En bättre information till nya utskottsmedlemmar behöver byggas upp. Samtidigt behövs det insatser för att främja ett bredare deltagande genom ökad information till de valda ledamöterna. Uppdraget som ledamot i ett utskott måste förtydligas.

Det finns idag en tendens till att man i utskotten diskuterar samma frågor vid flera mötestillfällen, utifrån i princip samma utgångspunkter, eftersom de resultat som kommit fram inte bearbetas mellan mötena och utanför utskottet inom Mälardalsrådet. Utskotten får sköta sig själva och saknar kansliresurs. Det förväntas att ordförandens kommun eller landsting ställer upp med kansliresurs. Idag är utskottsarbetet i för hög grad beroende av de möjligheter ordföranden har till planering med mera, i konkurrens med de krav som finns för arbetet i den egna kommunen eller landstinget. Bristen på administrativ resurs kan förklara att för- och efterarbetet brister och därigenom faller utvecklingen av arbetet i utskottet. Utskottsmötena måste bli bättre förberedda.

Organisationen måste ta vara på det resultat som arbetas fram i utskotten. Det saknas kommunikation och återkoppling till utskottens yttranden. Styrelsen måste föra frågorna vidare till instanser som berörs. Med de funktioner och kontakter som Mälardalsrådets styrelse har borde styrelsen kunna agera mer kraftfullt för de slutsatser som arbetas fram i utskotten. Det arbetet bör återrapporteras till utskotten. I det sammanhanget är det också viktigt att styrelsen följer upp vad som faktiskt görs i kommuner och landsting av det som föreslås och beslutas.

Det behövs insatser för att stärka dialogen mellan utskotten och styrelsen rörande särskilda uppdrag till utskotten. Här är bedömningen att det också är viktigt med en stärkt dialog även i frågor som inte är direkta uppdrag från styrelsen. Mälardalsrådets kansli borde ta en större roll för utskottens planering, samordning och administration. Utskotten behöver en organisation som kan samordna utskottets arbete och föra frågor till Mälardalsrådets centrala funktioner.

Arbetsformerna i utskotten

Alla som lämnat synpunkter bedömer att arbetsformerna i utskotten behöver förbättras.

Antal utskott och syftet med utskotten

En uppfattning som delas av några är att behålla dagens modell med fyra utskott, de är i grunden rätt tänkta. Ingen förändring av funktion, nuvarande roll som framför allt en bred mötesplats och möjlighet att få särskilda uppdrag av styrelsen behålls. Någon påpekar att den relativt fria formen för deltagande gör att man kan gå till ett utskottsmöte med en öppen ansats, att ta emot information och delta i en intressant diskussion över frågorna. Som brist beskrivs att utskottens syfte är otydligt och begränsat. Men utskotten har trots det, i viss mån, en för Södertälje nyttig funktion – men mycket ineffektivt. Alternativ kan vara att inrätta arbetsgrupper i stället för utskott eller att slå samman utskott. Få av dem som lämnat synpunkter har konkreta förslag till alternativ organisation av utskotten. En kommentar som kan belysa detta är: ”Har inte tillräcklig överblick för att kunna svara ordentligt på frågan om vad som saknas”.

De mer allmänt hållna inriktningsmål och teman för utskotten som styrelsen formulerar årligen fyller en uppgift och kan behållas. Utskottens funktion kan stärkas genom att de ges ett större inflytande på vilka prioriteringar av mål och teman som görs. Den nuvarande möjligheten för utskotten att få särskilda uppdrag av styrelsen behålls. De har inte varit frekventa och borde ges i större utsträckning för att utskotten ska få en tydligare funktion. Utskotten bör också ges möjlighet att föreslå uppdrag. Utskotten bör få tydliga uppgifter som en del av beredningen av ärenden. Inom Mälardalsrådet har man organiserat processer som arbetar med väldefinierade frågor, för att stärka beredningen av rådets arbete. Utskotten borde ha uppgiften att vara referensgrupper eller remissorgan till processerna.

En uppfattning är att utskotten måste ges en ny form där man beslutar gemensamt i frågor, blir mer operativa. Ledamöterna ska ha mandat att ta med resultaten hem för att verkställa dem. Tydliga genomförandeuppdrag ges av styrelsen. Utskottet ska sedan ha ett reellt inflytande på frågans beredning. När ärendet har beslutats av Mälardalsrådet ska det ha formen av konkreta inriktningar och möjligen också uppdrag till medlemsorganisationerna, kommuner och landsting. Ett motargument är att de frågor som Mälardalsrådet behandlar ska ges sin utformning i varje kommun och landsting. Mälardalsrådet kan inte ta över det kommunala självbestämmandet. Utskotten bör därför inte ha exekutiva uppdrag. Nyttan och funktionen i utskotten är att få med sig starka signaler att ta med för fortsatt diskussion i den egna organisationen från informationen och diskussionerna i utskotten

Antal ledamöter

Behåll dagens modell bibehållen sammansättning av utskotten. Mälardalsrådet ger genom utskotten en möjlighet för kommuner som, med något synsätt, bara är perifert berörda av en fråga att ändå föra in argument i diskussionen. Den breda representationen i utskotten är grundförutsättningen dem. Det ger möjlighet att bryta idéer med stor bredd. För att rådet ska kunna vara demokratiskt funktionellt måste alla kommuner och landsting samt alla politiska partier känna att de har ett inflytande. Utskott med många ledamöter ger den möjligheten även till små partier och kommuner. För det syftet kan utskott med ett 70-tal ledamöter vara bra forum.

Färre ledamöter ger i sig troligen att var och en ledamot känner ett större ansvar för utskottets arbete. Arbetet i utskottet bör också gå smidigare med ett begränsat antal ledamöter med större

närvaro och som lär känna varandra. Minskar man antalet ledamöter i utskotten förlorar man det breda deltagandet. Genom det blir frågan om vem/vilka som ska beredas platser i de små utskotten eller arbetsgrupperna känslig. Det är sannolikt att de stora partierna och de stora kommunerna och landstingen kommer att få en överrepresentation, vilket får negativa följder för den demokratiska funktionen.

Närvaron i utskotten är låg (20 % av ledamöterna i genomsnitt, för Södertäljes ledamöter 18 %). Hur utskotten leds och vad som tas upp på dagordningen är avgörande för intresset. En orsak till det låga deltagandet kan vara frivilligheten i att delta, man kanske upplever att man som enskild ledamot inte har särskilt stort ansvar för rådets arbete. Det kan också tänkas att en del ledamöter väljs utan att de har ett intresse för Mälardalsrådet.

Centerpartiets Mälardalsgrupp

Centerpartiet har en ganska väl fungerande Mälardalsgrupp. De centerpartistiska ledamöterna i rådets olika organ från medlemsorganisationerna träffas ett par gånger om året och vid Mälartinget. De mötena bedöms som innehållsrika och behandlar också frågor utanför Mälardalsrådets agenda.

Mälardalsrådet och Södertälje kommun

Södertälje kommun är relativt passiv i Mälardalsrådet och har ingen uttalad vilja med medlemskapet. Ett uttalande är att det är viktigt att arbeta med tydliga mål och att förankra och diskutera frågorna lokalt, vilket inte sker. Ett annat är att nyttan av Mälardalsrådet för Södertälje handlar om vad vi i väljer att göra av det, utan att det konkretiserades. Det saknas visionstänkande bland Södertäljes politiker för Mälardalsrådets funktion och arbete. Mälardalsrådet har konstaterat att kärnfrågan är att det generellt i kommuner och landsting saknas ett aktivt intresse från de centrala kommunorganisationerna och kommunalråden. Det gör att de resultat och förslag som arbetas fram i Mälardalsrådet inte sprids inom kommunen.

Arbetet i rådet ger ledamöterna en högre kompetens så att de gör ett bättre jobb i sina politiska sammanhang. Men den större överblicken av de perspektiv som utskottet arbetat med stannar hos den enskilde politikern. Södertälje saknar en tydlig struktur för återrapportering till kommunen från utskotten. Södertäljerepresentanterna träffas inte för att diskutera Mälardalsrådets arbete, det finns ingen gemensam arena i kommunen för erfarenhetsutbyte. Den återföring som förekommer sker inom partiet och inte heller där systematiskt.

Man bör överväga att kommunen några gånger per år samlar dem som har uppdrag inom ramen för Mälardalsrådet för att följa arbetet för ett gemensamt agerande för Södertäljes bästa. Man kan också tänka sig att tjänstemännen i kommunen involveras på något sätt. Tjänstemän med positioner som gör att de kan ta ställning i de frågor som behandlas. Politiker och tjänstemän får därigenom en gemensam plattform för arbetet.

Mälardalsrådets organisationsförslag

Tre av dem som lämnat synpunkter förordar nuvarande modell. Tre andra förordar olika modeller som innebär mindre eller färre utskott, alternativt arbetsgrupper i stället för utskott.

Gemensamt för dem som lämnat synpunkter är att utskotten måste ges tydligare uppdrag. Dels direkt från styrelsen men också att vara permanenta remissinstanser till Mälardalsrådets processer. Utskotten bör också ha möjlighet att ge förslag till styrelsen om företeelser som rådet kan behandla. Utskottet ska sedan ha ett reellt inflytande på frågans beredning. Mälardalsrådet måste

ta vara på det resultat som arbetas fram i utskotten. Styrelsen måste föra frågorna vidare till instanser som berörs.

Gemensamt är också uppfattningen att informationen måste förbättras, både till nya medlemmar om deras och rådets funktion och till utskottsmedlemmar. Likaså att det administrativa stödet måste förbättras.

En uppfattning som flera ger uttryck för är att man uppfattar att styrelsen tycks sakna både tid och engagemang för arbetet i Mälardalsrådet. Med de funktioner och kontakter som Mälardalsrådets styrelse har borde den kunna agera mer kraftfullt för de slutsatser som arbetas fram i utskotten. Styrelsen måste också följa upp vad som faktiskt görs i kommuner och landsting av det som behandlas i Mälardalsrådet.

5. Remissens frågeställningar och alternativ

Indelningen i utskott har funnits under lång tid och frågan har rests om denna organisationsform fortfarande motsvarar Mälardalsrådets uppdrag och verksamhet. Mälardalsrådets styrelse har därför beslutat se över organisationen av utskotten.

En del av arbetet i Mälardalsrådet görs inom de fyra utskotten:

Miljöutskottet | Planerings- och Trafikutskottet | Näringslivs- och FoU-utskottet | Kulturutskottet

Mälardalsrådets verksamhet organiserar också tre processer, där huvuddelen av Mälardalsrådets verksamhet bedrivs:

En bättre sits (om transporter och trafikinfrastruktur) | Stjärnbildning (om utbildnings- och forskningsfrågor)
Benchmarking Regions (om internationella jämförelser med andra storstadsregioner)

Nuläget

Det kan konstateras att utskotten idag huvudsakligen fungerar som en mötesplats och kunskaps-spridare för det begränsade antal ledamöter som deltar i arbetet. Det förekommer i viss utsträckning även att styrelsen ger särskilda uppdrag till utskotten, men det utgör inte den primära tyngdpunkten i utskottens arbete.

Enligt arbetsordningen har varje utskott cirka 70 ledamöter. Bara ett fåtal, vanligen mellan 15 och 30 och i hög grad samma personer, deltar i utskottens sammankomster. Det innebär att fler än hälften av ledamöterna aldrig deltar i utskottens aktiviteter.

I remisshandlingen diskuterar man om bristande information kan vara en orsak till det låga deltagandet. En annan orsak, som man diskuterar, är att uppdraget inte bedöms tillräckligt intressant. Man konstaterar också att det finns en viss övervikt av de medlemsföreträdare som deltar i utskottens arbete som i sin hemmaorganisation befinner sig i oppositionsställning.

I remisshandlingen anges att huvuddelen av Mälardalsrådets verksamhet bedrivs inom de tre processerna; En bättre sits, Stjärnbildning, Benchmarking Regions. Utskotten är huvudsakligen en informationsarena som, bara i liten omfattning, är beredande eller fungerar som remissorgan.

Frågeställningar i remissen

Nulägesbeskrivningen beskriver en rad frågeställningar kopplade till utskottens funktion, sammansättning och indelning. Remissens fråga är vilken organisationsform som bäst motsvarar Mälardalsrådets uppdrag och verksamhet.

Utredningen har valt att presentera remissens innehåll utifrån dels funktionalitet dels demokrati-funktionen.

Utskottens funktion och organisation

Utskottens funktion är dels att fungera som mötesplatser och dels kan erhålla särskilda uppdrag från styrelsen. Remissens fråga är vilken betydelse funktionerna har för medlemmarna och hur de bäst ska stödjas.

Mötesplats: I remisshandlingen konstateras att utskotten i huvudsak fungerar som mötesplats och kunskapsspridare. Det konstateras att fler än hälften av de valda ledamöterna aldrig deltar i utskottens möten. Remisshandlingen ställer frågan om andra, bättre än utskotten, kan fullgöra funktionen mötesplats. Öppna och regelbundna konferenser kan vara ett alternativ, liksom att förbättra informationen genom rådets andra kanaler.

(En genomgång av närvarolistorna visar att ett genomsnittligt deltagande i utskottens möten är omkring 20 procent).

Uppdrag: Styrelsen kan ge särskilda uppdrag till ett utskott. Det kan handla om att ge genomförandeuppdrag eller att utse utskottet till beredningsorgan eller referensgrupp. Genomförandeuppdrag kan ha formen av att ta fram förstudier till utvecklingsfrågor och underlag till att rekvidrera externa bidrag.

(En genomgång av protokollen visar att ett ytterst fåtal särskilda uppdrag och genomförandeuppdrag har getts).

Planerings- och trafikutskottet har prövats som beredningsorgan till processen En bättre sits. Den beredande funktionen har tagits över av myndigheterna som är arbetande inom En bättre sits. I remisshandlingen konstateras att utskottet numera endast tar emot information från processen och diskuterar om andra informationskanaler kan användas i stället.

Näringslivs- och FoU-utskottet fungerar som referensorgan till processen Stjärnbildning. Näringslivs- och FoU-utskottet har diskuterat hur man kan bli en mer aktiv referensgrupp till Stjärnbildning. Här diskuterar remisshandlingen om utskottet, med omkring 70 ledamöter, är den bästa modellen för en referensgrupp. Kan en mindre arbetsgrupp vara en bättre modell för en referensgrupp?

Ansvarsområden: Nuvarande utskottsindelning är inte självklar. Gränssnittet mellan Kulturutskottet respektive Näringslivs- och FoU-utskottet är ett exempel. Genom att Mälardalsrådet via ett särskilt projekt har uppmärksammat betydelsen av frågeområdet kulturella och kreativa näringar, så är det inte uppenbart att områdena kultur och näringsliv ska hanteras i två separata utskott.

Ett annat exempel utgörs av de starka kopplingarna mellan trafik- och miljöområdet, vilket skulle kunna leda till slutsatsen att dessa frågor även organisatoriskt borde hanteras tillsammans inom Mälardalsrådet.

Medverkan och delaktighet

Utskottens funktion som mötesplats begränsas av att deltagandet är mycket lågt. Den information som ges vid mötena sprids också via protokoll, hemsida och nyhetsbrev. De överläggningar som sker över olika frågeställningar stannar inom en begränsad krets. Bara ett fåtal ledamöter deltar aktivt i diskussioner och flertalet blir därmed utanför meningsutbytet och de blir också passiva i att ge sina perspektiv.

Remisshandlingen diskuterar om en förändrad och utökad information kan bidra till att mötesplatsen fungerar bättre. Man diskuterar också att ge, framför allt nya ledamöter, en information om utskotten som kan ge en korrekt förväntan på uppdraget. I remisshandlingen konstateras att det kan öka närvaron på utskottsmötena, under förutsättning att det är informationsbrist som är orsaken till att så få deltar.

En annan orsak till den låga närvaron, som remisshandlingen diskuterar, är att uppdraget inte bedöms tillräckligt intressant. Det vill säga utskottet är inte operativt eller beredande, utan huvudsakligen handlar om att utgöra en mötesplats för kunskapsinhämtande. Om begränsningen till informationskanal är huvudskälet till det låga deltagandet kan andra informationssätt övervägas. Man kan även överväga att helt ersätta utskotten med annan organisationsform.

Funktionen att ta emot särskilda berednings- eller genomförandeuppdrag från styrelsen kan öka intresset för att delta. Avgörande blir då närmast mandat och förankring hos medlemmarna samt erfarenhet och kompetens för det aktuella uppdraget. I remisshandlingen konstateras då att slutsatsen kan bli att beredande- och genomförandeuppgifter inte nödvändigtvis hanteras bäst av en uppsättning permanenta utskott. Kanske är av styrelsen tillfälligt tillsatta arbetsgrupper en lämpligare modell?

Remissens förslag till organisation

Syftet med översynen är att öka förankringen och deltagandet samt få till stånd en effektiv organisation förenad med en hög medlemsnytta. Som utgångspunkt för remissbehandlingen anger rådet olika alternativa modeller för att organisera verksamheten. Det lämnas också öppet för att också ge andra förslag än de fyra som beskrivs.

Dagens modell, bevarade fyra utskott

Fyra utskott som idag: Planerings- och trafikutskott, Näringsliv- och FoU-utskott, Miljöutskott och Kulturutskott. Ingen förändrad sammansättning av utskotten. Ingen förändring av funktion, nuvarande roll som framför allt bred mötesplats och möjlighet att få särskilda uppdrag av styrelsen behålls.

Insatser görs för att stärka dialogen mellan utskotten och styrelsen rörande särskilda uppdrag till utskotten. Insatser görs för att främja ett bredare deltagande genom ökad information till de valda ledamöterna.

Arbetsgrupper istället för utskott

Istället för utskott hålls ett antal forum per år och ämnesområde. Exempelvis Miljöforum, Trafikforum, Kulturforum, Näringslivs- och FoU-forum. Deltagande i dessa forum är inte begränsat till någon vald personkrets, utan inbjudan sprids brett bland Mälardalsrådets medlemmar. Syftet är att bredda deltagandet samt tydliggöra mötesplatsfunktionen.

Styrelsens behov av särskilda berednings- eller genomförandeuppdrag sker via tillfälliga för ändamålet utsedda arbetsgrupper. Beredningsgrupper/nätverk på tjänstemannanivå behålls för att planera den nya forumverksamheten och/eller för att arbeta åt inrättade arbetsgrupper.

Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag

Fyra utskott som idag, alternativt fler eller färre utskott beroende på hur styrelsen vill dela in arbetet utifrån frågeområden. Reducering av antalet ledamöter i utskotten, från dagens cirka 70 per utskott till 25 per utskott. Representativitet blir i detta alternativ vägledande för utskottens sammansättning.

Genom minskningen av antalet ledamöter betonas utskottens roll som mottagare av uppdrag från styrelsen, snarare än funktionen som mötesplats och kunskapspridare.

Sammanlagning av utskott

Nuvarande funktion och storlek behålls, d v s cirka 70 ledamöter per utskott, men nuvarande utskott slås samman till två:

- Miljöutskottet med Planerings- och trafikutskottet
- Näringslivs- och FoU-utskottet med kulturutskottet

Samhörigheten mellan områdena har ökat. Kopplingen mellan trafik- och planeringsfrågor och ett miljö- och hållbarhetsperspektiv har ökat kraftigt sett över tid. På motsvarande sätt är det naturligt att transportsystemets miljöeffekter står i fokus för Mälardalsrådets arbete med miljöfrågorna. Även kopplingen mellan kultur och näringsliv är mer i fokus nu jämfört med tidigare.

6. Ekonomi

Förvaltningens förslag till utveckling av Mälardalsrådets utskott innebär att rådets kansliresurs behöver förändra sitt arbete i någon omfattning. Det bedöms kunna göras inom ramen för nuvarande bemanning.

Södertälje kommuns representation i Mälardalsrådets utskott kommer att minska drastiskt med förslaget. Kostnaden för ledamöterna är för resor och vissa konferensavgifter. Förslaget innebär att en underorganisation till de föreslagna 2 utskotten byggs upp. Där bör Södertälje representeras med sammanlagt kanske 4 ledamöter. Idag har Södertälje en representation av 16 platser i de nuvarande 4 utskotten sammantaget. Deltagarfrekvensen i utskotten är idag låg, och därmed kostnaderna. Med den föreslagna organisationen bör deltagandet bli högre. Det balanseras troligen av de betydligt färre platserna. Det är inte sannolikt att kostnaderna ökar med förvaltningens förslag till organisation av Mälardalsrådets utskott.

7. Representation och närvaro

I Rådet är kommunerna representerade med två tredjedelar, i styrelsen hälften och i utskotten tre fjärdedelar av ledamöterna. Närvaron i Rådet är omkring 50 procent, i styrelsen omkring 40 procent och i utskotten omkring 20 procent.

Närvaron, som andel av antalet platser i de olika organen, skiljer sig liksom mellan representanter från kommuner och landsting.

	Rådet	Styrelsen	Utskotten
Representanter från kommuner	30%	29%	18%
Representanter från landsting	71%	48%	32%
Totalt	43%	39%	20%

Råd och styrelse

Mälardalsrådet samlas till Rådsmöte, i samband med Mälartinget, en gång om året i maj månad. Södertälje har två ordinarie rådsledamöter, Boel Godner (S) och Marita Lärnestad (M).

Representationen i Mälardalsrådet, utsedda av de 5 medlemslandstingen och de 56 medlemskommunerna:

	Ordinarie		Suppleanter		Totalt	
Representanter från kommuner	120	68%	102	65%	222	67%
Representanter från landsting	57	32%	54	35%	111	33%
Totalt	177	100%	156	100%	333	100%
Södertäljes representanter	2				2	

Närvaro vid Rådsmöten under Mälartinget (räknat på ledamöter och suppleanter, de särredovisas inte i närvarolistorna).

	2013		2014		Medelvärde	
Representanter från kommuner	50	42%	80	47%	45%	
Representanter från landsting	69	58%	89	53%	55%	
Totalt	119	100%	169	100%	100%	
Södertäljes representanter	1		2			

Närvaron dividerat med antalet platser i Rådet

	2013		2014		Medelvärde	
Representanter från kommuner	50	23%	80	36%	30%	
Representanter från landsting	69	62%	89	80%	71%	
Totalt	119	36%	169	51%	43%	
Södertäljes representanter	1	50%	2	100%	75%	

Mälardalsrådets styrelse består av 18 ledamöter och 18 suppleanter (minst 13 och högst 19 ledamöter, jämte minst 13 och högst 19 ersättare). Minst fyra ledamöter och fyra ersättare skall nomineras från kommuner och landstinget i Stockholms län. Minst två ledamöter och två ersättare skall nomineras från vart och ett av övriga län.

Representationen i Mälardalsrådets styrelse:

	Ordinarie		Suppleanter		Totalt	
Representanter från kommuner	8	44%	10	56%	18	50%
Representanter från landsting	10	56%	8	44%	18	50%
Totalt	18	100%	18	100%	36	100%

Genomsnittlig närvaro vid Styrelsens sammanträden, 9 publicerade protokoll

	Antal närvarande och andel av närvarande		Närvaron dividerat med antalet platser i Styrelsen
Representanter från kommuner	5,2	38%	29%
Representanter från landsting	8,6	62%	48%
Totalt	13,8	100%	39%

Utskotten

I genomsnitt representerar 75 procent av ledamöterna i utskotten kommuner och 25 procent landsting.

Protokoll finns publicerade på Mälardalsrådets hemsida från sammantaget 15 möten med de 4 utskotten, varav 14 med deltagarförteckning. En genomgång av protokollen visar att deltagandet i utskottens möten är omkring 20 procent av de valda ledamöterna. Motsvarande andel är för Södertälje kommuns representanter 18 procent. De kommunala ledamöterna har en genomsnittlig närvarofrekvens på omkring 18 procent, medan landstingens ledamöter har omkring 32 procent närvaro.

Bland de enskilda utskotten har Miljöutskottet den högsta närvaron med 25 procent av alla ledamöter. Där har landstingsledamöterna den i särklass högsta närvaron, 48 procent. Den högsta kommunala närvaron har Planerings- och trafikutskottet, 20 procent, som samtidigt är det utskott som har lägst närvaro av landstingsledamöterna med 18 procent.

Utskottet med lägst närvaro är Näringslivs- och FoU-utskottet, 18 procent, där de kommunala ledamöterna har den i särklass lägsta närvarofrekvensen med 14 procent.

Kulturutskottet 4 publicerade protokoll	Platser i utskottet		Genomsnittlig närvaro		Närvarande som andel av representanter
Representanter från kommuner	57	76%	10,5	66%	18%
Representanter från landsting	18	24%	5,5	34%	31%
Totalt	75	100%	16,0	100%	21%
Södertäljes representanter	4		0,5		13%

Miljöutskottet 3 publicerade protokoll	Platser i utskottet		Genomsnittlig närvaro		Närvarande som andel av representanter
Representanter från kommuner	60	77%	11,0	56%	18%
Representanter från landsting	18	23%	8,7	44%	48%
Totalt	78	100%	19,7	100%	25%
Södertäljes representanter	4		1,3		33%

Näringsliv- och FoU-utskottet 6 publicerade protokoll	Platser i utskottet		Genomsnittlig närvaro		Närvarande som andel av representanter
Representanter från kommuner	60	77%	8,7	62%	14%
Representanter från landsting	18	23%	5,3	38%	30%
Totalt	78	100%	14,0	100%	18%
Södertäljes representanter	4		0,7		17%

Planerings- och trafikutskottet 1 publicerat protokoll */	Platser i utskottet		Genomsnittlig närvaro		Närvarande som andel av representanter
Representanter från kommuner	55	71%	11,0	73%	20%
Representanter från landsting	22	29%	4,0	27%	18%
Totalt	77	100%	15,0	100%	19%
Södertäljes representanter	4		0		0%

*/ Ytterligare 1 protokoll är publicerat, men utan närvarolista.

I remisshandlingen anges också att 3 av utskotten har beredningsgrupper medan Kulturutskottet saknar sådan. Hos Miljöutskottet och Planerings- och trafikutskottet finns dessutom uppbyggda nätverk av tjänstemän från medlemsorganisationerna i beredningsgruppen. En genomgång av de utskottsprotokoll som är publicerade på Mälardalsrådets hemsida visar olikheter i närvaro av tjänstemän vid utskottens möten, samt externa föreläsare, vilket visas i tabellen (som genomsnitt för mötena i respektive utskott):

	Kulturutskottet	Näringsliv- och FoU-utskottet	Miljöutskottet	Planerings- och trafikutskottet
Tjänstemän	1,0	4,0	4,0	5,0
Föreläsare	0,0	3,0	5,7	3,0

Södertälje kommuns ledamöter i utskotten

Miljöutskottet	Nina Unesi (S), Ing-Marie Yang (MP), Hans von Essen (M) och Gertrud Mankefors (FP).
Kulturutskottet	Nils Carlsson Lundbäck (MP), Bo Håkan Stockhaus (FP), Anna Bohman (S) och Tage Gripenstam (C).
Planerings- och trafikutskottet	Håkan Buller (S), Staffan Norberg (V), Rudi Benedek (M) och Tage Gripenstam (C).
Näringslivs- och FOU-utskottet	Besim Aho (S), Mats Johansson (KD), Peder Bennich (M) och Ale Friberg (V).

8. Information om Mälardalsrådet

Mälardalsrådet

 Mälardalsrådet är en ideell och politiskt styrd organisation som arbetar för en internationellt konkurrenskraftig och hållbar storstadsregion som är attraktiv att leva och verka i. Det stärker regionens internationella konkurrenskraft genom att vara en mötesplats för politik, näringsliv och akademi. Medlemmar är kommuner och landsting i Stockholm-Mälardalenregionen.³

Mälardalsrådets stadgar:

3 §. **Ändamål.** Mälardalsrådets uppgift är att vara forum för samverkan i strategiska frågor och skapa förutsättningar för medlemmarna att agera samfällt.

Mälardalsrådets roll är att vara en storregional mötesplats. En mötesplats för medlemmarna - kommuner och landsting i Stockholm-Mälardalenregionen - men också i allt högre grad för samverkan mellan politik, näringsliv och akademi.

Mälardalsrådets syfte är att arbeta för en internationellt konkurrenskraftig och hållbar storstadsregion som är attraktiv att leva och verka i. Syftet är också att stärka regionens internationella konkurrens- och attraktionskraft genom att driva processer inom infrastruktur och transporter, kunskaps- och kompetensförsörjning och internationell benchmarking. Mälardalsrådet ska driva utvecklingsfrågor.

Råd och styrelse

5 §. **Rådsmöten.** Medlemmarnas rätt att besluta utövas vid rådsmöten.

Rådet består av drygt 300 ledamöter, utsedda av de 5 landstingen och de 56 medlemskommunerna.⁴ Rådet samlas till rådsmöte, Mälartinget, en gång om året i maj månad. Styrelsen kallar till rådsmöte och extra rådsmöte.

7 § **Ordinarie rådsmöte** skall hållas i maj eller juni. På ordinarie rådsmöte fastställs verksamhetsberättelse och bokslut med resultat- och balansräkning. Beslutas ansvarsfrihet för styrelsen, inriktningsmål, årsavgift, budgetram och finansiella mål samt behandlas motioner och styrelsens förslag.

12 §. **Styrelsen.** Mälardalsrådet skall ha en styrelse med minst 13 ledamöter.⁵ Styrelsens sammansättning avspeglar valresultatet i kommunerna i det senaste valet. Styrelsens arbete leds

³ Stockholm-Mälardalenregionen består av Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Örebro och Södermanlands län. Medlemmarna är; Stockholms läns landsting och 24 kommuner, Landstinget Sörmland och 9 kommuner, Landstinget i Uppsala län och 8 kommuner, Landstinget Västmanland och 10 kommuner samt Örebro läns landsting och 5 kommuner.

Linköping, Norrköping, Karlstad, Gävle och Gotland är associerade medlemmar.

⁴ 2014 har 5 landsting 57 ordinarie ledamöter och 54 suppleanter, totalt 111 – 56 kommuner 120 ordinarie ledamöter och 102 suppleanter, totalt 222 – sammanlagt 333 ledamöter.

⁵ 2014 har 5 landsting 10 ordinarie ledamöter och 56 kommuner 8, totalt 18 ledamöter – landstingen har 8 suppleanter och kommunerna 10, totalt 18 suppleanter.

av ett presidium. Styrelsen sammanträder på de tider den beslutar samt när ordföranden eller minst en tredjedel av ledamöterna begär det.

Mälardalsrådets verksamhet styrs av styrelsen, som utser utskott, projekt- och arbetsgrupper samt beslutar om verksamhetsplan och budget. Utskotten kan närvara om det påkallas av förnyade inriktningsbeslut och liknande ärenden, eller för att genomföra ett aktuellt seminarium.

Styrelsen har sitt säte i Stockholm Kansliets personal består av sex fast anställda och en projektanställd. Mälardalsrådets kansli är förlagt till Hantverkargatan 3H i Stockholm.

Medlemsavgift och budget

Medlemsavgiften består dels av en grundavgift, dels av en rörlig avgift baserad på antalet invånare. Den rörliga avgiften för 2015 är 0,85 kr/invånare.

I fast grundavgift 2015 betalar Stockholms stad och Stockholms läns landsting vardera 375 000 kr per år. Uppsala kommun, Eskilstuna kommun, Västerås stad, Örebro kommun samt Landstinget i Uppsala län, Landstinget Sörmland, Landstinget Västmanland och Örebro läns landsting vardera 225 000 kr i grundavgift per år.

Den fasta grundavgiften för övriga medlemmar uppgår till 50 000 kr. Medlemmar med färre än 20 000 invånare betalar halv grundavgift. Associerade medlemmar betalar 25 procent av den fasta och rörliga avgiften sammantaget. Medlemsavgifterna beräknas till 10 303 000 kronor kr.

Medlemsavgiften för Södertälje kommun är en grundavgift på 50 000 kronor och en rörlig avgift på 77 350 kronor, beräknat på 91 000 invånare. Sammanlagd avgift för 2015 är 127 350 kronor.

Budget 2014

Intäkter	10 666 000 (varav medlemsavgifter 10 266 000)			
Utgifter	10 666 000			
7 420 000	Kansliresurser	Personal	5 770 000	
		Lokaler och administrativa kostnader	1 100 000	
		Nätverkskostnader	550 000	
473 500	Till styrelsens förfogande (varav Kreativa näringar 250 000)			
762 500	Storregionala mötesplatser	1 250 000	Storregionala processer	
	Näringslivs- och FoU-utskottet	100 000	En bättre sits	625 000
	Miljöutskottet	75 000	Stjärnbildning	375 000
	Kulturutskottet	90 000	Benchmarking Regions	250 000
	Planerings- och trafikutskottet	62 500		
	Utskotten totalt	327 500		
	Mälartinget	150 000		
	Almedalen	200 000		
	Styrelsemöten	25 000		
	Medlemsrelationer	60 000		
520 000	Kommunikation	Opinionsbildning och relationer	420 000	
		Mälardalsrådets webbplatser	80 000	
		E-brev	20 000	
240 000	Medlemskap	Stockholmsregionens Europaförening	200 000	
		International Benchmarking Regions Consortium	40 000	

Kort historik

1992 Mälardalsrådet bildas med 8 medlemmar.

1993 Mälardalsrådet ombildas med ca 30 medlemmar från fyra län.

1998 Arbetsgrupp för strategi- och projektutveckling och arbetsgrupp för konstitutions- och organisationsfrågor. Mer projektinriktat arbetssätt med framförallt Östersjöpaletten och En bättre sits.

1998 Östersjöpaletten startar (1998-2004). Ett projekt och ett samarbete mellan de fem ingående storstadsregionerna.

2000 "Hemläxan" – en översyn av Mälardalsrådets inriktning. Regional handlingsplan för stärkt integration och tillväxt inom ekonomi, arbetsmarknad, bostadsmarknad, infrastruktur och utbildning i Stockholm-Mälardalenregionen. Oklart genomförande utöver infrastruktur.

2003 Örebro län tillkommer som medlem.

2004-2005 Översyn av Mälardalsrådets arbetsformer: Behåll nuvarande organisationsstruktur. Fortsatt svag koppling mellan presidium/styrelse och utskott.

2005 En bättre sits-processen tar fart, första benchmarking-resan genomförs.

2006 Norrköping, Linköping och Gävle blir associerade medlemmar.

2007 Karlstad blir associerad medlem.

2009 "Mälardalen allt inom en timme" antas.

2010-2012 Översyn av Mälardalsrådets uppdrag och representation. Stadgarna ändras så att Mälardalsrådet ska vara en organisation för information, diskussion och opinionsbildning i storregionala utvecklingsfrågor.

Inriktning för Mälardalsrådet 2014

Den ökande befolkningen i regionen och fler som vill dra nytta av den större arbetsmarknads-, utbildnings- och bostadsregionen är den största utmaningen för Stockholm-Mälardalenregionen. Samtidigt är regionen del i en global konkurrens som ställer krav på storstadsregionerna att skapa attraktiva livsvillkor för människor som verkar, lever och bor i såväl stad som den omgivande regionen. Vägledande för Mälardalsrådet 2014 är de fyra inriktningsmål som fastställdes av rådmötet 2013:

En sammanhållen region | En stark kunskapsregion | En miljösmart region | En öppen och kreativ region

Storregionala mötesplatser

Mälardalsrådet erbjuder olika mötesplatser eller arenor för att tillgodose behovet av storregional samverkan inom olika områden. Det övergripande målet för de storregionala mötesplatserna handlar om att bygga relationer mellan aktörer för att driva storregionala utvecklingsfrågor.

- Mälartinget, som medlemmarnas främsta mötesplats.
- Almedalen där Mälardalsrådet möter såväl medlemmar som samarbetspartners. Målet med Mälardalsrådets medverkan i Almedalen är att synliggöra Mälardalsrådet och driva

Stockholm-Mälardalsregionens prioriterade frågor. Aktiviteterna innebär att Mälardalsrådet stärker samverkan med aktörer från regionen.

- Mälardalsrådets utskott som står för breda mötesarenor kring planerings- och trafikfrågor, miljöfrågor, näringslivs- och FoU-frågor samt kulturfrågor.

Mälardalsrådets utskott

Utskottens uppdrag är att fungera som storregionala mötesplatser inom respektive verksamhetsområde (erfarenhetsutbyte, kunskapsspridning, forum för diskussion och debatt) samt att vara styrelsens berednings- och genomförandeorgan för särskilda uppdrag. Med vägledning från inriktningsmålen tas uppdrag till utskotten fram i dialog mellan styrelse, utskott och kansli. Utskotten har omkring 75 ledamöter. Södertäljes ledamöter utses av kommunstyrelsen och fördelas i en överenskommelse mellan majoritet och opposition.

Aktiviteterna består i att arrangera möten, ofta med inbjudna föreläsare, och studiebesök på utskottens respektive teman. Vid utskottets möten medverkar oftast externa föreläsare. De tjänstemän som arbetar i utskotten hämtas från ordförandens landsting eller kommun. Kulturutskottet saknar beredande tjänstemän.

Näringslivs- och FoU-utskottet

Utskottet har en beredningsgrupp som planerar sammankomsterna. Vid utskottets möten medverkar regelmässigt, oftast ett flertal, externa föreläsare. Näringslivs- och FoU-utskott följer utvecklingen av innovations- och näringslivsfrågor i Stockholm-Mälardalsregionen.

Utskottet utgör referensgrupp för processen Stjärnbildning. (Se också under rubriken "Organisationsfrågor som diskuterats i utskotten" nedan).

Miljöutskottet

Miljöutskottet har en beredningsgrupp som planerar sammankomsterna. Utskottet har sedan lång tid uppbyggt nätverk av tjänstemän från medlemsorganisationerna i beredningsgruppen. Vid utskottets möten medverkar regelmässigt, oftast ett flertal, externa föreläsare. Visionen är att bidra till en utveckling där regionen som helhet utvecklar sociala-, ekonomiska och miljömässiga aspekter i ett helhetsperspektiv. Det övergripande målet är att bli "Europas attraktivaste region ekonomiskt, socialt och ekologiskt".

Utskottet har ingen direkt koppling till Mälardalsrådets processer.

Kulturutskottet

Kulturutskottet saknar beredningsgrupp och ansvarig tjänsteman som kan planera sammankomsterna, tjänsteman utgör ett stort hinder för arbetet. Vid utskottets möten har ingen extern föreläsare medverkat. Ur de publicerade protokollen kan utläsas att utskottet bland annat har arbetat med planer för att skapa samverkan mellan kommuner och regioner inom kultursektorn, samt frågan om hur man ska lyfta frågan om att stärka de kulturella och kreativa näringarna i Mälardalsregionen.

Utskottet har ingen direkt koppling till Mälardalsrådets processer.

Planerings- och trafikutskottet

Planerings- och trafikutskottet har en beredningsgrupp som planerar sammankomsterna. Vid det utskottsmöte med deltagarförteckning medverkade två externa föreläsare. Utskottet har sedan lång tid upparbetat nätverk av tjänstemän från medlemsorganisationerna i beredningsgruppen. Planerings- och trafikutskottet är en kunskapsarena inom områdena samhälls- och stadsplanering, transportinfrastruktur och kommunikationer.

Utskottet har ingen direkt koppling till Mälardalsrådets processer.

Organisationsfrågor som diskuterats i utskotten

I Näringslivs- och FoU-utskottet har diskuterats samverkan med processen Stjärnbildning. Man vill bli en mer aktiv. Stjärnbildning har en viktig funktion när det gäller förmågan att driva framtidsorienterade processer och sprida goda, verksamhetsnära exempel på hur gemensamma utmaningar kan tacklas. (13 februari 2014).

I Kulturutskottet har diskuterats ett samarbete med Näringsliv och FoU-utskottet samt med Miljöutskottet. (21 september 2012). Med hänvisning till de många jobb som skapas inom kultursektorn, diskuterades frågan om ett gemensamt möte med Näringslivs- och FoU-utskottet. (22 november 2013).

I Kulturutskottet har också diskuterats det faktum att utskottet inte har någon beredningsgrupp eller ansvarig tjänsteman, vilket utgör ett stort hinder för arbetet. Ledamöterna har fått uppdraget att höra efter lokalt och regionalt om att få tjänstemannastöd för utskottets verksamhet. (7 mars 2012).

Mälardalsrådets processer

Mälardalsrådet organiserar tre storregionala processer för att driva gemensamma frågor inom infrastruktur och transporter, kunskaps- och kompetensförsörjning och internationell benchmarking. De är en mötesplats för medlemmarna, men också i allt högre grad för samverkan mellan politik, näringsliv och akademi. Genom den sammansättning av ledamöter och tjänstemän som processerna har, finns stora möjligheter att de kan påverka utvecklingen inom sina respektive områden. Temaområdena organiserar konferenser och studieresor samt publicerar rapporter.

Infrastruktur och kommunikationer - En bättre sits

 En bättre sits⁶ är en bred och långsiktig process inom infrastruktur och transporter som pågått under flera år. Successivt har arbetet växt fram som en stark och historiskt unik process mellan en stor grupp politiker från regionen med stöd av tjänstemän från länen och ett flertal samverkande organisationer. Processen saknar direkt koppling till utskotten.

Siktet under 2014 kommer alltmer att riktas mot perioden efter 2025 pågår parallellt med det fördjupade arbetet kring trafikeringensfrågorna som Mälalab (Mälardalstrafik) håller ihop. Mälardalsrådet står för processledning och ansvarar för att arbetet med infrastrukturplanering och trafikering koordineras.

Process regional systemanalys

Infrastrukturplanering

Trafikering

⁶ Processens namn står för tanken om en bättre sits för lastbilschauffören, barnet i barnvagnen, tågpendlaren, resenären i bilen, flyget, båten eller personen i rullstolen. Och inte minst en bättre sits för de samverkande länen inför kommande infrastrukturplanering på den statliga nivån.

Kunskaps- och kompetensförsörjning – Stjärnbildning

 Som utgångspunkt beskrivs att Stockholm-Mälarenregionen är en kunskapsregion. Utbildning och forskning håller hög internationell klass och det finns många högutbildade och ett kunskapsintensivt näringsliv. I arbetet med kunskapsregionen handlar det 2014 fortsatt om att skapa samsyn, bilda opinion för och mobilisera regionens aktörer kring kunskapsregionens utmaningar. Näringslivs- och FoU-utskottet utgör referensgrupp för Stjärnbildningsarbetet.

Inom ramen för Stjärnbildning ska Mälardalsrådet verka för Stockholm-Mälarenregionens utveckling som kunskapsregion. Mälardalsrådets kartläggning visar att regionen underpresterar på flera områden och pekar ut fyra utmaningar för kunskapsregionen. Mälardalsrådets styrelse har satt upp utmaningarna som mål för Stjärnbildningsprocessen:

Fler elever med fullständiga betyg	Fler högutbildade
Förbättrad arbetslivsanknytning, bättre matchning	Fler innovationer

Internationell benchmarking - Benchmarking Regions

 Den internationella konkurrensen hårdnar. I en globaliserad och kunskapsdriven ekonomi är det helt avgörande att hela tiden jämföra och lära sig av andra. Att ha ett internationellt strategiskt perspektiv på utvecklingen i den egna regionen. Med på resorna följer ledande företrädare för politik, akademi och näringsliv från Stockholm-Mälarenregionen. Resor till följande destinationer har genomförts: 2005 Seattle, 2007 Dublin & Irland, 2008 Singapore & Kuala Lumpur, 2010 Helsingfors, 2012 München, 2014 London.

Processen saknar direkt koppling till utskotten.

Benchmarkingresor är en metod för att jämföra och lära av andra internationellt, konkurrenskraftiga storstadsregioner i världen och bygga bättre relationer mellan ledande företrädare från näringsliv, politik och akademi på hemmaplan. Knyt nya kontakter och förbättra förståelsen för Stockholm-Mälarenregionens roll i den globaliserade ekonomin. Processens uppdrag:

Att jämföra, lära och bygga relationer	Metodstöd till andra processer
Samla in och sprida lärdomar från benchmarkingarbetet	

Man konstaterar⁷ att det inte finns någon samlad strategi och inget tydligt samlat agerande när det gäller hur Stockholm-Mälarenregionen ska öka sin konkurrenskraft. Därmed saknas också en tydlig mottagare för lärdomarna från resorna. Det finns också en utmaning i att tydligare omsätta lärdomarna och koppla dem till konkreta resultat på hemmaplan. Ett större deltagande från ledande personer i näringslivet efterlyses.

Kommunikation

Det övergripande målet med Mälardalsrådets kommunikation är att stärka Mälardalsrådets synlighet, stärka det storregionala samarbetet, att stärka Mälardalsrådet som en viktig mötesplats och vara en pådrivande aktör i storregionala frågor till nytta för medlemmarna. Till grund för arbetet ligger den kommunikationsplan fastställdes i slutet av 2012.

Opinionsbildning och relationer i storregionala frågor	Mälardalsrådets webbplatser
Mälardalsrådets nyhetsbrev	Sociala medier

⁷ Benchmarking Regions – lärdomar från fyra benchmarkingresor. Mälardalsrådet 2011.

Målet med opinionsbildning och relationsskapande insatser är att stärka det storregionala perspektivet i strategiska frågor hos beslutsfattare och opinionsbildare. Mälardalsrådets webbplatser ska vara ett nav för information och kommunikation av Mälardalsrådets verksamhet och storregionala utvecklingsfrågor. Via elektroniska nyhetsbrev löpande informera om aktualiteter, seminarier och storregionala frågor där Mälardalsrådet är drivande samt att öka Mälardalsrådets synlighet i sociala medier.

Medlemskap

Mälardalsrådet är medlem i Stockholmregionens Europaförening (SEF). Målet 2014 är att se över hur EU-perspektivet kan integreras i Mälardalsrådets arbete med storregionala frågor och hur Mälardalsrådet och dess medlemmar kan bidra till att det storregionala perspektivet fortsatt tas tillvara i SEF:s arbete.

Mälardalsrådet är medlem i International Benchmarking Regions Consortium sedan 2006. Målet 2014 är att aktivt medverka i nätverket.

9. Tänkbar fördelning av utskottsledamöter

Förvaltningens förslag innebär bland annat att antalet ledamöter i utskotten bör bli färre. Idag är fördelningen i utskotten 25 procent som representerar landstingen och 75 procent kommunerna. Med det om utgångspunkt, tillsammans med antalet medlemskommuner från landstingsområdena, kan man bilda utskott med 25 ledamöter.

Folkmängd och antal kommuner

	Folkmängd	Andel	Kommuner
Stockholm-Mälardalenregionen	3 342 000	100%	56
Stockholms läns landsting	2 171 000	65%	24
Landstinget Sörmland	273 000	8%	9
Landstinget i Uppsala län	346 000	10%	5
Landstinget Västmanland	251 000	8%	11
Örebro läns landsting	295 000	9%	9

Mer än hälften av invånarna i Stockholm-Mälardalenregionen bor inom Stockholms läns landsting. Mellan 8 och 10 procent av befolkningen bor i vardera av de övriga landstingsområdena.

Inom Stockholms läns landsting finns 24 medlemskommuner, inom Örebro läns landsting finns 5 och i de övriga mellan 8 och 10 medlemskommuner.

Föreslagen fördelning av ledamöter i utskotten

Med de redovisade utgångspunkterna kan man få följande fördelning av ledamöter i utskotten:

	Ledamöter			Ersättare	
	Landsting	Kommuner	Totalt	Landsting	Kommuner
Stockholms läns landsting	2	3	19	2	3
Landstinget Sörmland	3	3	11	3	2
Landstinget i Uppsala län	1	3	4	1	2
Landstinget Västmanland	1	3	4	1	2
Örebro läns landsting	1	2	3	1	1
Summa	6	19	25	6	13
Andel	24%	76%	100%		

En följd av att utskotten får färre ledamöter blir att alla kommuner inte blir representerade i utskotten. De i fördelningsmodellen 19 ordinarie ledamöterna i ett utskott ska representera 56 kommuner. Inte ens om man räknar in suppleanterna kan alla kommuner beredas en plats.

Medlemskommunerna inom varje län bör kunna organisera ett forum för Mälardalsrådets frågor. Stockholms läns storlek gör att motsvarande forum bör organiseras i skilda delar av länet.

För Södertäljes del kan samarbetet mellan Södertörnskommunerna vara ett lämpligt paraply för ett sådant forum. Norrortskommunerna kan forma ett annat och Stockholms stad ett tredje. I en överenskommelse mellan de 3 fora fördelas de 8 platserna i utskotten. Inom forumen fördelas sedan platserna genom en överenskommelse.

Proportionaliteten i fördelningen av utskottsplatser

Med denna fördelningsmodell blir Stockholms läns landsting underrepresenterat bland landstingen. Varje landsting bör ha minst en representant i utskotten. För att Stockholms läns landsting ska få en proportionellt lika stor representation, i relation till befolkningens storlek, skulle det landstinget ha 5 platser. Totalt 10 landstingsplatser innebär att 30 kommuner ska representeras, om dagens fördelning 25 procent landstingsledamöter och 75 procent kommunala ska behållas. Summa 40 representanter ger fortfarande ganska stora utskott.

Fördelningen av kommunrepresentanter blir i stället relativt jämnt fördelade, i relation till antalet medlemskommuner i respektive landsting.

	Medlemskommuner		Ledamöter	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Stockholms läns landsting	29	48%	3	16%
Landstinget Sörmland	9	16%	3	15%
Landstinget i Uppsala län	3	5%	3	15%
Landstinget Västmanland	10	18%	3	15%
Örebro läns landsting	5	9%	2	11%
Summa	56	100%	19	100%

Datum
2014-04-07

Remissinstanser:
Kommuner och landsting medlemmar i Mälardalsrådet
Mälardalsrådets partigrupper
Mälardalsrådets utskott

Missiv Översyn av Mälardalsrådets utskott

Mälardalsrådets styrelse har beslutat se över organisationen avseende dess fyra utskott, Miljöutskottet, Planerings- och Trafikutskottet, Näringslivs- och FoU-utskottet samt Kulturutskottet.

Mälardalsrådets medlemmar inbjuds härmed att inkomma med synpunkter rörande bifogad remisshandling. Även de politiska partierna samt Mälardalsrådets utskott inbjuds att svara på remissen.

Remissvar lämnas skriftligen till kansliet@malardalsradet.se eller till Mälardalsrådet, Hantverkargatan 3H, 105 35 Stockholm. Vänligen ange "Remissvar utskott". Remissvaren ska vara Mälardalsrådet tillhanda senast den 31 oktober 2014.

Vid frågor kontakta Anders Lönn, generalsekretare, 073-22 84 42 eller anders.lonn@malardalsradet.se

Remiss angående översyn av Mälardalsrådets utskott

Uppdraget

Mälardalsrådets styrelse har beslutat se över organisationen avseende dess fyra utskott, Miljöutskottet, Planerings- och Trafikutskottet, Näringslivs- och FoU-utskottet samt Kulturutskottet. Indelningen i utskott har funnits under lång tid och frågan har rests om denna organisationsform fortfarande korresponderar med Mälardalsrådets uppdrag och verksamhet.

Huvuddelen av Mälardalsrådets verksamhet bedrivs inom de tre processerna:

En bättre sats (om transporter och trafikinfrastruktur)

Stjärnbildning (om utbildnings- och forskningsfrågor)

Benchmarking Regions (om internationella jämförelser med andra storstadsregioner).

Näringslivs- och FoU-utskottet är referensgrupp till processen Stjärnbildning, men i övrigt saknar utskotten direkt koppling till de tre processerna. En bättre sats har en egen beslutsstruktur som bygger på representation av samtliga i samarbetet ingående kollektivtrafikmyndigheter och länsplaneupprättare.

Nuvarande utskotts uppdrag anges i arbetsordningens moment 4:5:

”4:5 Utskott

Uppdrag

Styrelsen utser ledamöter och ersättare till erforderliga utskott, arbets-, projekt och styrgrupper eller andra lämpliga organ för olika frågeområden och initiativ.

Mälardalsrådet har f.n. fyra utskott:

- Planerings- och trafikutskottet*
- Näringsliv och FoU-utskottet*
- Miljöutskottet*
- Kulturutskottet*

Utskottens uppdrag är att fungera som mötesplatser inom respektive fackområde samt att vara styrelsens berednings- och genomförandeorgan för särskilda uppdrag. Med vägledning från inriktningsmålen tas uppdrag till utskotten fram i dialog mellan styrelse, utskott och kansli. Utskottens verksamhet, styrelseuppdrag till utskotten och resurser härför fastställs i verksamhetsplan och budget.

Organisation och sammansättning

Mandattiden för ledamöter och ersättare till utskotten föreslås av styrelsen och beslutas av rådsrådet. Rådsrådet utser ordförande och vice ordförande till utskotten.

Ledamöter i utskotten nomineras av medlemmarna och utses av Mälardalsrådets styrelse. F.n. har varje utskott ca 70 ledamöter. Bl a utskottens sammansättning bör under mandatperioden 2011-2015 ses över.

I gällande arbetsordning anges alltså att de fyra utskottens funktion dels handlar om att fungera som mötesplatser och dels kan erhålla särskilda uppdrag från styrelsen. I praktiken står utskotten öppna för alla de företrädare som medlemmarna vill utse och bekosta resor för.

Utskotten – nuläge

Som arbetsordningen anger har varje utskott cirka 70 utsedda ledamöter. Det är dock bara ett fåtal som deltar i utskottens sammankomster. Antalet deltagare i ett utskottsmöte varierar vanligen mellan 15 och 30 st. Det är i hög grad samma personer som återkommande deltar i utskottens aktiviteter och följaktligen ett flertal valda ledamöter som inte deltar alls.

Det kan konstateras att utskotten idag fungerar huvudsakligen som en mötesplats och kunskapsspridare för det begränsade antal ledamöter som deltar i arbetet. Det förekommer i viss utsträckning även att styrelsen ger särskilda uppdrag till utskotten, men det utgör inte den primära tyngdpunkten i utskottens arbete.

Aktivitet och systematiskt arbetssätt varierar något mellan i utskotten. Framför allt lider Kulturutskottet av att inte ha en beredningsgrupp eller någon ansvarig tjänsteman som kan planera arbetet. Hos Miljöutskottet och Planerings- och trafikutskottet finns engagerade beredningsgruppsordföranden och sedan lång tid upparbetade nätverk av tjänstemän från medlemsorganisationerna i beredningsgruppen. Även Näringsliv- och FoU-utskottet har en aktiv och engagerad beredningsgruppsordförande. Utskottens beredningsgrupper planerar sammankomsterna i form av studiebesök och intressanta gästföreläsare.

Deltagandet i utskottens arbete lämnar emellertid en del övrigt att önska. Respektive utskott har var för sig cirka 70 valda ledamöter. Antalet deltagande i utskottens aktiviteter är emellertid lågt i förhållande till antalet valda. Det är också i hög grad samma personer som deltar, vilket innebär att ett mycket stort antal valda ledamöter - fler än hälften - aldrig deltar i utskottens aktiviteter.

Det går att vidta generella förbättringsåtgärder rörande informationen om utskotten. Det handlar främst om utökad informationen till nyvalda ledamöter direkt från Mälardalsrådets kansli. Den informationen bör vara tydlig om vad uppdraget går ut på för att ge en korrekt förväntan hos ledamöterna. Det går även att utöka kommunikationen om utskottens aktiviteter och sammankomster via Mälardalsrådets informationskanaler; hemsidan, sociala medier och nyhetsbrevet.

Detta är åtgärder som kan och bör vidtas, men huruvida det leder till ett förbättrat deltagande i utskotten är inte självklart. Det förutsätter att det är informationsbrist som utgör den huvudsakliga orsaken till att så många valda ledamöter inte deltar.

En annan orsak kan naturligtvis vara att uppdraget inte bedöms tillräckligt intressant. Det vill säga utskottet är inte operativa eller beredande, utan huvudsakligen handlar om att utgöra en mötesplats för kunskapsinhämtande. Det finns vidare en viss övervikt av de medlemsföreträdare som deltar i utskottens arbete som i sin hemmaorganisation befinner sig i oppositionsställning.

Alternativa modeller

I det följande presenteras olika alternativa modeller för att erhålla en god förankring och ett högt deltagande samt en effektiv organisation förenad med en hög medlemsnytta.

Det finns olika vägar att gå. Avgörande torde vara att utgå från vilken funktion som utskotten främst ska anses fylla. Om funktionen *mötesplats* är det primära, så bör utskottens inte begränsas i sin sammansättning. Det går också att pröva huruvida formen utskott är den mest relevanta för att tjäna funktionen som mötesplats. Kanske är andra modeller som öppna och regelbundna konferenser utan något valförfarande att föredra framför nuvarande modell med valda ledamöter?

Om funktionen *att ta emot särskilda berednings- eller genomförandeuppdrag* från styrelsen anses vara det primära, så kan slutsatsen bli att antalet ledamöter kan minskas avsevärt jämfört med idag. Avgörande blir då närmast mandat/förankring hos medlemmarna samt erfarenhet/kompetens för det aktuella uppdraget. Men slutsatsen kan också bli att beredande- och genomförandeuppgifter inte nödvändigtvis hanteras bäst av en uppsättning permanenta utskott. Kanske är av styrelsen tillfälligt tillsatta arbetsgrupper en lämpligare modell?

En annan aspekt rör *indelningen* i utskott. För närvarande har Mälardalsrådet fyra utskott. Indelningen har funnits under lång tid. Det går att pröva om den fortfarande är den mest relevanta.

Det gäller bland annat för processen En bättre sits, som utgör Mälardalsrådets största och viktigaste samverkansprocess. Ursprungligen utgjorde Planerings- och trafikutskottet ansvarig berednings- och genomförandeinstans för En bättre sits. Numera har de samverkande sju länsplanmyndigheterna, kollektivtrafikmyndigheterna och kommunerna inom En bättre sits en annan beslutsstruktur genom den s.k. Lilla gruppen och Stora gruppen. Det reducerar utskottets roll till att vara informationsmottagare från En bättre sits. Det är naturligtvis fullt möjligt att finna andra former för den informationskanalen än utskottsmodellen.

Ett annat exempel på att nuvarande utskottsindelning inte nödvändigtvis är självklar belyses av gränssnittet mellan Kulturutskottet respektive Näringsliv- och FoU-utskottet. Genom att Mälardalsrådet via ett särskilt projekt har uppmärksammat betydelsen av frågeområdet kulturella och kreativa näringar (KKN), så är det inte uppenbart att områdena kultur och näringsliv ska hanteras i två separata utskott.

Ytterligare ett exempel utgörs av de starka kopplingarna mellan trafik- och miljöområdet, vilket skulle kunna leda till slutsatsen att dessa frågor även organisatoriskt borde hanteras tillsammans inom Mälardalsrådet.

Ett fjärde exempel är Näringslivs- och FoU-utskottets roll som referensgrupp till processen Stjärnbildning och de frågor som handlar om Stockholm-Mälarenregionen som kunskapsregion. Är det givet att just utskottsmodellen med 70 valda ledamöter är den bästa modellen för en referensgrupp? Eller borde styrelsen istället utse en mindre referensgrupp med enda uppgift att vara arbetsgrupp för frågorna inom Stjärnbildningsprocessen?

Det finns således möjlighet att resa en rad frågeställningar kopplade till utskottens funktion, sammansättning och indelning, vilka kan leda till en omprövning av den nuvarande utskottsorganisationen.

Fråga till medlemmarna: Vilket av nedanstående alternativ förordar kommunen/landstinget beträffande Mälardalsrådets utskottsorganisation?

Alternativ: Dagens modell

- Fyra utskott som idag: Planerings- och trafikutskott, Näringsliv- och FoU-utskott, Miljöutskott och Kulturutskott.
- Insatser görs för att främja ett bredare deltagande genom ökad information till de valda ledamöterna.
- Ingen förändrad sammansättning av utskotten.
- Ingen förändring av funktion, nuvarande roll som framför allt bred mötesplats och möjlighet att få särskilda uppdrag av styrelsen behålls.
- Insatser görs för att stärka dialogen mellan utskotten och styrelsen rörande särskilda uppdrag till utskotten.

Alternativ: Arbetsgrupper istället för utskott

- Inga utskott.
- Istället för utskott hålls ett antal ”forum” per år och ämnesområde. D v s möte med t.ex. Miljöforum, Trafikforum, Kulturforum, Näringslivs- och FoU-forum.
- Deltagande i dessa forum är inte begränsat till någon vald personkrets, utan inbjudan sprids brett bland Mälardalsrådets medlemmar.
- Beredningsgrupper/nätverk på tjänstemannanivå behålls för att planera den nya forumverksamheten och/eller för att arbeta åt inrättade arbetsgrupper.
- Syfte: bredda deltagandet samt tydliggöra mötesplatsfunktionen.
- Styrelsens behov av särskilda berednings- eller genomförandeuppdrag sker via tillfälliga för ändamålet utsedda arbetsgrupper.

Alternativ: Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag

- Fyra utskott som idag, alternativt fler eller färre utskott beroende på hur styrelsen vill dela in arbetet utifrån frågeområden.

- Reducering av antalet ledamöter i utskotten, från dagens cirka 70 per utskott till 25 per utskott.
- Genom minskningen av antalet ledamöter betonas utskottens roll som mottagare av uppdrag från styrelsen, snarare än funktionen som mötesplats och kunskapsspridare.
- Representativitet blir i detta alternativ vägledande för utskottens sammansättning.

Alternativ: Sammanslagning av utskott

- Nuvarande utskott slås samman till två utskott: Miljö-, Planerings- och trafikutskottet respektive Näringslivs-, FoU- och kulturutskottet.
- Samhörigheten mellan områdena har ökat. Kopplingen mellan trafik- och planeringsfrågor och ett miljö- och hållbarhetsperspektiv har ökat kraftigt sett över tid. På motsvarande sätt är det naturligt att transportsystemets miljöeffekter står i fokus för Mälardalsrådets arbete med miljöfrågorna. Även kopplingen mellan kultur och näringsliv är mer i fokus nu jämfört med tidigare.
- Nuvarande funktion och storlek behålls, d v s cirka 70 ledamöter per utskott.

Annat alternativ än ovanstående. Beskriv i s f detta alternativ.